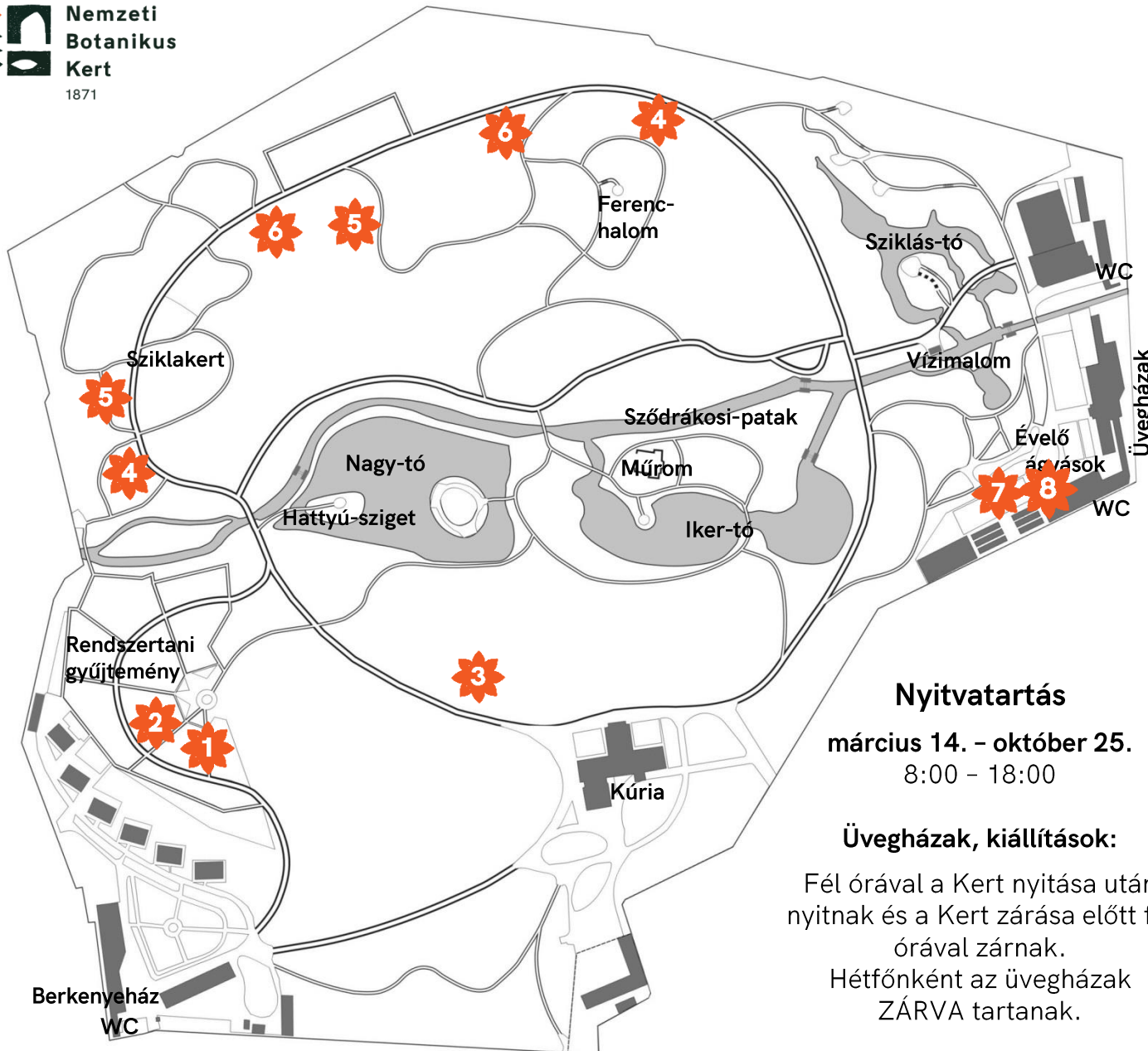

A hónap érdekességei

Nemzeti Botanikus Kert
Vácrátót

Kerti nőszirm (Iris x germanica)

Nyitvatartás

március 14. – október 25.

8:00 – 18:00

Üvegházak, kiállítások:

Fél órával a Kert nyitása után nyitnak és a Kert zárása előtt fél órával zárnak.

Hétfőnként az üvegházak ZÁRVA tartanak.

www.botanikuskert.hu

 Térképes útmutatónk abban segít, hogy az aktuálisan virágzó fajok, vagy más időszakú látnivalók közül néhányat könnyedén megtaláljon Kertünkben.

Köszönjük, hogy az utakon maradnak!

Pünkösdi hava. Virágnylásban a leggazdagabb, időjárás szempontjából a legkellemesebb hónap kertünkben a május. A talaj vízkészlete még mindig elmarad az optimális mértékűtől, ezért már elkezdtek a nagy felületek esőztető öntözését. Ettől függetlenül igaz a mondás, hogy a májusi eső aranyat ér. Erre gondoljunk, ha esernyővel sétálunk a kertben. Bár a kora tavaszi cserjék elvirágoztak, bőven van még látnivaló a májusi kertben. Az utolsó fagyos hónap elmúltával kikerültek a szabadba a fagyérzékeny mediterrán dézsás növények is.

1 A Rendszertani gyűjteményben sokféle növény nyílik májusban. A gyógyszeriparban fontos meténgfélék (Apocynaceae) családjában nyíló **amzónia** (*Amsonia tabernaemontana*) Észak-Amerika keleti részéről származik, mocsárréteken él. Levelei fűzlevélre emlékeztetnek, öt hegyes szirmú virágai csillag alakúak, az angolok emiatt kékcstillagnak (Bluestar) nevezik az amzóniákat. Dísnövényként kevésbé ismert, pedig hosszú életű, szárazságtűrő, kórokozóktól mentes, könnyen nevelhető évelő. Vágott virágnak is alkalmas.

2 A pillagósvirágúak (*Fabaceae*) egyik ágyásában virágzik a **déli borsófürt** (*Baptisia australis*) mely nagy termetű, csoportban növő, évelő növény. Őshazája Észak-Amerika keleti, középső részén van, nedves, tápanyagban gazdag talajú, főleg folyóparti termőhelyeken. Kertekben is termékeny, nedves kerti talajon s inkább napon, esetleg félárnyékban fejlődik szépen. Gyógynövényként is ismert, drogja állítólag erősíti az immunrendszert, leveleinek hatóanyagai javítják az étvágyat és az emésztést, gyökerei pedig fertőtlenítő hatásúak.

3 Vagyázó Sándor mellszobra mellett már messziről feltűnik a **redős bangita** (*Viburnum plicatum*) egy pompás fajtája. Vízszintes ágrendszerű lombhullató cserje, mely nem nő 2-3 m-nél magasabbra, de szélessége meghaladja a magasságát. Neve beszédes, élénkzöld levelei ugyanis redősek. A latin szó (plicata) jól ismert az

öltözködéstörténetből, a pliszírozott ruhák, szoknyák, melyek egyik változata a rakott szoknya, már az ókori Egyiptomban és Babilonban is kedveltek voltak. Tavasszal lapos bogernyő virágzatai teljes hosszában elborítják a vesszőket. Hófehér virágai közül különösen a virágzat szélén ülő, 6-8 cm-es meddő virágok feltűnőek. Hazája Kelet-Ázsia lombos erdeiben van. A kertkultúrában számtalan szép fajtája van forgalomban.

4 A **pompáslonc** (*Kolkwitzia amabilis*) 2-3 m magas lombhullató cserje. Idősebb ágain kérge barna foltokban hámló. Tojásdad alakú, egyszerű levelei szőrösek. Ívesen hajló ágait elborítják, sátorozó virágzatba tömörülő, illatos, másfél cm-es virágai. A harang alakú virágok pártája fehérrel futtatott pasztell rózsaszínű, sárga torokkal, bíbor árnyalatú csészéje szőrös. Kína középső tartományaiban, sziklás bokorerdőkben őshonos, fény- és melegigényes növény. Ez az egyik megállója a 20 állomásból álló Kínai tansétának. A sétát végigjárva a jegypénztárban vásárolt tanséta füzet segítségével, még több érdekességet megtudhatnak a növényről és betekintést kaphatnak a páratlanul gazdag kínai növénykultúrába.

5 A kertben több helyen fehérlik egy különleges fa a **kínai hófehélyfa** vagy **rojtosfa** (*Chionanthus retusus*), mely az olajfafélék családjának (*Oleaceae*) tagja, a fagyal, a kőris, az olajfa és az orgona igen távoli rokona. Nagy bokor vagy gömbölyded koronájú, 8-20 méter magasra növő fa. Tojásdad átellenes állású levelei változatos alakúak, tojásdadok, kerekdedek, hosszúkásak, de leggyakrabban lekerekített vagy tompa csúcsúak, erre utal a neve is (retusus = tompa). Virága hófehér, illatos, késő tavasztól tömegesen nyílik. A virágokat négy, ritkán öt, 1-1,5 cm hosszú, keskeny, szalagszerű szirm alkotja. A kínai rojtosfa eredeti ter-mőhelye Nyugat-Kínára és a közép-kínai tartományok-ra terjed ki. A természetben még Tajvanon, Dél-Koreában és Japán két tartományában fordul elő. Kemény, tömör fájából bútorkat készítenek, fiatal levelei megszáritva kellemes illatúak, teahelyettesítőként használatosak. A magvaiból sajtolt olajat finomabb szappanok gyártásánál használják.

6 A kert magasabb részein, a cserjék és fák közti kis tisztásokon most nyílik a **ligeti habszegfű** (*Silene italica* ssp. *nemoralis*) és a **mezei zsálya** (*Salvia pratensis*). A habszegfű fehér, kéthasábú, krémfehér szirmú virágai, magas, de törékeny termete és a csipkés levelű, ibolyakék, ajakos virágú zsálya tavaszi hangulatot varázsol a kaszátlan területekre. Mindkét faj azok közé a növények közé tartozik, melyeket nem vetettünk vagy ültettünk a botanikus kertbe, hanem a hazai, természetes növényzet része. A **ligeti habszegfű** az erdőssztyepek növénye, száraz réteken, bokorerdőkben őshonos az Északi-középhegységben és a Villányi-hegységben, a **mezei zsálya** sztyeppréteken és kaszálóréteken gyakori szerte a Kárpát-medencében.

7 A Kaktusz- és Pozsgásház előtt lévő virágágyakban a szivárvány minden színében pompáznak a **kerti nőszirom** (*Iris x germanica*) különböző fajtái. A görög mitológiában Írisz az istenek és az emberek közötti hírvívő. Különleges változatossága és elegáns megjelenése miatt az írisz név (szivárvány) tökéletesen illik erre a növényre. Ami a különböző fajokban közös, az a jellegzetes virágzat, amely sok művészt megihletett már. A virágok 6 szirmmal rendelkeznek, 3 szirm felfelé áll, 3 pedig vízszintes vagy lehajló. Kertünk több pontján is található nősziromok. A patak partján a **sárga** vagy **mocsári nőszirom** (*Iris pseudacorus*) nyílik, a Sziklakert és az Évelőágyak mellett a Rendszertani gyűjteményben a nősziromfélék (*Iridaceae*) ágyásában is számos további fajjal találkozhatunk.

8 A Kaktusz- és Pozsgásház előtt található a télálló kaktuszok ágyása, melyben olyan kaktuszféléket mutatunk be, amelyek a mi klímánkon is átteleltethetők a szabadban. Őshazájuk Észak- és Dél-Amerika hideg télű vidékei, néhány faj egészen Kanadáig felhatol. Legismertebbek a különböző **fügekaktuszok** (*Opuntia* spp.) és a **kötélkaktuszok** (*Cylindropuntia* spp.). A kisebb termetű kaktuszok között is találunk télálló, így például az *Echinocereus triglochidiatus* és az *E. reichenbachii* változatai sikerrel nevelhetők szabad ég alatt.